תודה [א]עלי מן החולין ולחמה מן המעשר יביא היא ולחמה מן החולין תודה [ב]מן המעשר ולחמה מן החולין יביא א) [ג]היא ולחמה מן המעשר יביא ולא יביא מחיטי מעשר שני אלא ממעות מעשר שני: **גמ'** אמר רב הונא האומר [ד]הרי עלי לחמי תודה מביא תודה ולחמה מאי טעמא מידע ידע האי גברא דלחם בלא תודה לא איקריב והאי תודה ולחמה קאמר והאי דקאמר לחמי תודה סוף מילתא נקט תנן תודה מן המעשר ולחמה מן החולין יביא כמה שנדר[ה] ואמאי כיון דאמר לחמה מן החולין יביא היא ולחמה מן החולין שאני התם דכיון דאמר תודה מן המעשר נעשה כאומר הרי עלי לחם לפטור תודתו של פלוני אי הכי רישא דקתני תודה מן החולין ולחמה מן המעשר יביא היא ולחמה מן החולין הכא נמי נעשה כאומר הרי עלי תודה לפטור לחמו של פלוני הכי השתא בשלמא לחם למיפטר תודה אתי תודה למיפטר לחם מי אתיא ת"ש האומר [ה]הרי עלי תודה בלא לחם וזבח בלא נסכים כופין אותו ומביא תודה ולחמה זבח ונסכים [ו]טעמא דאמר א) ב) אבל לא אמר תודה לא ה"ה אע"ג דלא אמר תודה ואיידי דקא בעי למיתנא זבח בלא נסכים דלא מתני ליה נסכים בלא זבח תנא נמי תודה [ז](ג) אמאי נדר ופתחו עמו הוא אמר חזקיה הא מני בית שמאי היא דאמרי תפוס לשון הראשון דתנן [ח]הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבלה ב"ש אומרים נזיר ובית הלל אומרים [ט]אינו נזיר רבי יוחנן אמר אפילו תימא בית הלל באומר אילו הייתי יודע שאין נודרין כך לא הייתי נודר כך אלא כך ומאי כופין דקא בעי הדר ביה תא שמע האומר הרי עלי תודה בלא לחם וזבח בלא נסכים ואמרו לו הבא תודה ולחמה וזבח ונסכים ואומר אילו הייתי יודע שכן לא הייתי נודר כופין אותו ואומר לו [י]שמור ושמעת בשלמא לחזקיה ניחא ליה אלא לר' יוחנן קשיא אמר לך ר' יוחנן הא ודאי ב"ש היא מאי שמור ושמעת אמר אביי שמור הבא תודה ושמעת הבא לחמה רבא אמר שמור הבא תודה ולחמה ושמעת שלא תהא רגיל לעשות כן (תודה) [כ]היא ולחמה מן המעשר יביא לא סגי דלא מייתי רב נחמן ורב חסדא אמרי רצה מביא לא רצה לא יביא ג) [ל]ולא יביא מחיטי מעשר שני אלא ממעות מעשר שני רב נחמן ורב חסדא דאמרי תרוייהו לא שנו אלא מחיטי מעשר שני אבל מחיטין הלקוחות ממעות מעשר שני יביא יתיב רבי ירמיה קמיה דרבי זירא ויתיב וקאמר לא שנו אלא מחיטי מעשר שני אבל מחיטין הלקוחות [מ]במעות מעשר שני יביא א"ל רבי אתה אומר כן אני אומר אפי' מחיטין הלקוחות במעות מעשר שני לא יביא ואימא טעמא דידי ואימא טעמא דידך אימא טעמא דידך תודה מהיכא קא ילפת לה משלמים

ושלמים

ואם אמר הרי עלי תודה מן החולין ולחמה מן המעשר. שני כיון דעיקר תודה הוכח אמר ו) מן החולין יביא הכל מן החולין דכיון דאמר עלי נתחייב בה והוה ליה דבר שבחובה: **תודה ממעות מעשר שני ולחמה מן החולין יביא.** כמו שאמר הואיל ועיקר ה] ח) הוא למלוה לבא מן החולין והוא לא מייתי זבח מן החולין כמצותה להכי לא גריר לחם בתר זבח: **גמ' אמר רב הונא כאומר הרי עלי לחמי תודה.** אף על גב דלא אמר תודה מביא שתיהן: **סוף מילתיה נקט.** דכי אמר לחמי תודה הוי כמאן דאמר תודה ולחמה: **כיון דאמר ולחמה מן החולין יביא היא ולחמה מן החולין: שאני התם כיון דאמר בפירוש תודה מן המעשר.** הא דקאמר בתר הכי לחמה מן החולין נעשה כאומר הרי עלי לחם של חולין לפטור תודתי של פלוני הכא נמי נעשה כאומר הרי עלי לחמה מן החולין לפטור תודתו ט) שנדרתי להביאו מן המעשר להכי מביא לחמה מן החולין אבל לעולם היכא דאמר לחמי תודה סתם מביא נמי תודה: **הכא נמי נעשה כאומר הרי עלי תודה לפטור לחמו של פלוני.** (ג) דבכל ענין שנדר י) להביא מן המעשר [לא להוי מעשר גריר בתר חולין אלא] ליהוי חולין גרירא בתר המעשר ויביא התודה מן החולין ולחמה מן המעשר כמו שאמר: **בשלמא לחם למיפטר תודה אפי'.** כדאמרינן (לעיל דף ס.) לחם בלא תודה איכא למימר דנעשה כאומר לפטור תודתו של פלוני: **אלא תודה מי איתא למיפטר לחם.** דנימא נעשה כאומר לפטור לחמו של פלוני: **אבל לא אמר תודה.** אלא לחמי תודה: **לא.** אין כופין אותו להביא תודה ולחמה: **דלא מתני ליה** (ד) **כי אמר נסכים בלא זבח.** דאין כופין אותו להביא זבח ונסכים כדאמר (לעיל עד:) המתנדב יין מביא ומזלפו על גבי האישים: **ואמאי.** כופין אותו להביא תודה ולחמה כי אמר הרי עלי תודה בלא לחם: **נדר ופתחו עמו הוא.** כלומר שכשנדר תודה לאלתר כ) נתחרט בנדר ולפי שהיה יודע שאין תודה בלא לחם נתחרט ל) כדי לפתוח נדרו ו] ואמאי כופין לקיים נדרו (ה) כ"ש. ענין אחר נדר ופתחו עמו שיכול לומר אני הייתי סבור שהייתי יכול להביא תודה בלא לחם עכשיו שאיני יכול אי אפשי. מ"ר ז"ל: **תפוס לשון ראשון.** וכיון דאמר תודה נתחייב בתודה ולחמה: מ) **בית שמאי.** ז] אע"פ שאמר ענין שאינו בנזירות כיון דאמר הרי אני נזיר תפוס לשון ראשון והוי נזיר: **אפילו תימא בית הלל.** ואמאי אינו נדר ופתחו עמו כגון דאמר אילו הייתי יודע שאין נודרין כך בלא לחם לא הייתי נודר אלא תודה ולחמה: נ) **והאי כופין אותו.** דקאמרת הא דעתו לאתויי כראוי (ו) להכי כופין אותו דקאהדר ביה ואמר איני רוצה להביא אלא כמו שנדרתי בלא לחם כופין אותו כמו שגילה תחילה ס) שהיה דעתו לנדור כהוגן: **אילו הייתי יודע שכן.** שהייתי חייב בלחמה לא הייתי נודר: **בשלמא לחזקיה.** דמוקים להאי כב"ש ומשום תפוס לשון ראשון הא נמי כ"ש ומשום תפוס לשון ראשון כופין אותו: **אלא לרבי יוחנן.** דמוקים להאי כבית הלל האי ודאי לאו בית הלל היא דהא נדר ופתחו הוא דקאמר אילו הייתי יודע וכו': **שמור.** המלוה והבא תודה ולחמה כמצותה: **שלא תהא רגיל לעשות כך.** לנדור תודה בלא לחם: **לא סגי דלא מייתי.** תרווייהו מן המעשר בתמיה. כלומר אמאי קאמר יביא שניהן דמשמע ולא מן החולין אי מייתי מן החולין תע"כ: **רצה יביא.** מן המעשר: **שלא יקח מחיטי מעשר שני.** בהמה לתודתו: אבל ממעות מעשר שני מביא תודה ולחמה: **אני אומר אפילו** ט) **בחיטין הלקוחין** ח] **ממעשר שני לא יביא.** לצורך תודות: **מהיכא ילפת לה.** לתודה פ) דלאיה מביאה ט] מחיטי מעשר שני: **משלמים.** שבאין ממעשר שני ותודה איקרי שלמים דכתיב ובשר זבח תודת שלמיו (ויקרא ז):

תודה מן החולין ולחמה מן המעשר יביא היא ולחמה מן החולין. פ) דהכי אמר הרי עלי תודה מן החולין נתחייב הכל מן החולין דלכל דבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין וכי הדר ואמר לחמה מן המעשר לא מצי הדר ביה ואפילו תוך כדי דיבור דלא מבעיא לבית שמאי דאמרי בגמ' גבי הריני נזיר מן הגרוגרות תפוס לשון ראשון אלא אפי' לבית הלל דחשבינן ליה נדר ופתחו עמו לא דמי להכא דבעי למיהדר * ולא מצי מיהדר דאמירה לגבוה כמסירתו להדיוט ואמרינן נמי בפרק נערה דנדרים (דף פז.) והלכתא תוך כדי דיבור כדיבור דמי חוץ ממגדף ועובד כוכבים ומקדש ומגרש וגבי תמורת עולה ותמורת שלמים מוכח בתמורה פרק כילד מערימין (דף כה:) דכנמלך אפילו רבי יוסי מודה דאפי' תוך כדי דבור הרי זו תמורת עולה פ) (ושלמים נמי): **אמאי כיון דאמר לחמה מן החולין יביא היא ולחמה מן החולין.** תימה הא לא שייך הכא סוף מילתא נקט כדלעיל וי"ל דקשיא ליה דכי אמר הרי עלי לחמי תודה יביא תודה מן המעשר כמו האומר הרי עלי תודה מן המעשר ולחמה מן החולין: **טעמא דאמר תודה הא לא אמר תודה לא.** תימה מאי קשיא ליה אין י) ה"נ דדווקא באומר הרי עלי תודה בלא לחם אבל אמר לחם בלא תודה לא דהא לעיל קא מפרש דסוף מילתא נקט אבל אם פירש בהדיא לחם בלא תודה לא: ק) **(תודה) היא ולחמה מן המעשר יביא לא סגי דלא מייתי.** יא] יש פי' שכתוב כהן וכי לא סגי דלא מייתי ללחם מן המעשר הא ודאי אם הביא לחם מן החולין תבא עליו ברכה ונראה שזה טעות סופר שאין אדם יכול ליישב ובמדוייקים מצאתי וכי לא סגי דלא מייתי תרווייהו מן המעשר הא ודאי אם הביא שניהם מן החולין תבא עליו ברכה וכן פירש בקונט' במתני' ר) וזה לשונו תודה היא ולחמה מן המעשר יביא כמו שנדר וכנמלא מפרש דהאי יביא לאו חובה הוא דכ"ש אם הביא שניהם מן החולין דשפיר עבד אלא אם רצה קאמר:

איתו

רש"י כת"י

ואם אמר הרי עלי תודה מן החולין ולחמה מן המעשר. מעשר שני: **יביא היא ולחמה מן החולין.** דלחם שייך בתר תודה דכיון דאמר הרי עלי תודה מן החולין בע"כ מיחייב בלחם הלכך הלא להדר ואמר לחמה מן המעשר לאו כלום הוא: **תודה מן המעשר ולחמה מן החולין יביא תודה היא ולחמה מן המעשר יביא.** וה"פ תודה מן המעשר ולחמה מן החולין יביא כמו שנדר ואם אמר תודה היא ולחמה מן המעשר יביא כמו שנדר. וכגמרא מפרש [דהאי ד]קאמר יביא לאו [חובה] הוא דכ"ש אם [יביא] שניהם מן החולין [דשפיר] עבד אלא [אם רצה] קאמר: **ולא יביא.** הלחם: **מחיטי מעשר שני.** עצמו. מפרש טעמא בגמרא: **גמ' סוף מילתא נקט.** כיון לנדור תודה תחלה ואח"כ לחם: **כיון דאמר לחמה מן החולין.** נימא נמי סוף מילתא נקט ויביא הכל מן החולין: **נעשה כאומר הרי עלי [לחם] לפטור תודתו של פלוני.** דלאו מביא אלא לחם ה"ג משמע הרי עלי [לחם] מן החולין לפטור תודת מעשר: **יביא היא ולחמה מן החולין.** וחייב ליה בתודה ולחמה אמאי נימא נמי נעשה כאומר הרי עלי תודה בלא לחם לפטור לחמו של מעשר: **הכי השתא כו'.** דקיימא לן (ס.) לחם בלא תודה ואין תודה בלא לחם: **אבל לא אמר תודה.** אלא לחם לא מייתי מידי דתודה לא שייכא בלחם: **דלא מתני ליה נסכים בלא זבח.** דלא הוי מצי למתני נסכים בלא זבח כופין אותו שיביא זבח ונסכים דהא יכול אדם להתנדב יין בפני עצמו כדאמרינן בפ' המנחות והנסכים ל) תנא נמי תודה: **אמאי.** כופין אותו להביא תודה ולחמה: **נדר ופתחו עמו הוא.** עם הנדר פתח בחרטה כיון דאמר בתוך כדי דבור בלא לחם ודאי חוזר בו מן התודה ויודע הוא דאין תודה בלא לחם וכן זבח בלא נסכים ולא בעי לאתויי מידי: **תפוס לשון ראשון.** וכיון דאמר עלי תודה מיד נתחייב בתודה ולחמה: **הריני נזיר מן הדבלה ומן הגרוגרות.** ואין נזירות אלא מן היין: **ב"ש אומרים הרי זה נזיר.** דתפוס לשון ראשון וכיון דאמר הריני ק) סתם נזירות מיין משמע: **וב"ה אומרים אין זה נזיר.** דנדר ופתחו עמו הוא: **אפי' תימא.** הך ברייתא דקתני כופין אותו: **כאומר אילו הייתי יודע שאין נודרין כך.** תודה בלא לחם: **לא הייתי נודר כך אלא.** תודה ולחמה דהשתא ליכא למימר דלשום חרטה קאמר: **ומאי כופין.** אותו כיון דדעתו להביא את הכל: **דקא בעי למהדר ביה.** אחר שאמר לנו דבר זה: **ואומר אילו הייתי (נודר) [יודע] שכן.** שסופי להביא שניהם לא הייתי נודר כלום: **שמור ושמעת.** מפרש לקמן: **בשלמא לחזקיה.** הא נמי איכא לאוקמי כב"ש: **אלא לר' יוחנן.** מאי איכא למימר לתרוצי כהאי דמוקים כב"ה הא בהדיא קאמר דלא היה בדעתו להביא שניהם: **לעשות כך.** לנדור תודה בלא לחם: **ופריך יביא.** בתמי': **לא סגי דלא מייתי.** לחם מן המעשר בתמי'. הא ודאי אם הביא לחם מן החולין תע"כ: **הלקוחות.** בירושלים ממעות מעשר שני לשום אכילת מעשר שני יביא: **אפי' מחיטין הלקוחות ממעות מעשר שני.** קודם לכן לשם מעשר שני לא יביא ומתני' דקתני אלא ממעות מעשר שני ביקח חיטין לשם תודה ממעות מעשר שני יביא: **מהיכא ילפת לה.** לתודה דיכול להביא ממעות מעשר שני: **משלמים.** דרחמנא קראה לתודה שלמים דכתיב ל) תודת שלמיו מה שלמים באים ממעשר אף תודה באה מן המעשר אם ירצה:

עין משפט נר מצוה

לז א מיי' פט"ו מהלכות מעה"ק הלכה טו:
לז ב ג מיי' שם הלכה יז:
לח ד מיי' שם פי"ו הלכה יא:
לט ה מיי' שם הלכה י:
מ ו מיי' פי"א מהל' נזירות הלכה י:

* * *

מוסף רש"י

הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבלה. גרוגרות ודבלה לא שייכא בהו נזירות (להלן קג.). **הריני נזיר מן הגרוגרות וכו' בש"א נזיר.** דכיון דאמר הריני נזיר חל עליה נזירות וכי הדר ואמר מן הגרוגרות ומן הדבילה לא אמר כלום ובה"א אינו נזיר. דכיון דאמר מן הגרוגרות לא שייך שום נזירות בגרוגרות ודבילה. (נזיר ט.)

* * *

רבנו גרשום

תודה מן החולין ולחמה מן המעשר כיון דעיקר תודה נתנדב מן החולין יביא הכל מן החולין: תודה מן המעשר שני ולחמה מן החולין יביא. כשאמר: כיון דאמר תודה מן המעשר בפירוש האי דקאמר בתר הכי ולחמה נעשה כאומר הרי עלי לחם לפטור תודתו של פלוני באי זה ענין שנדבה מביא לחמה מן החולין אי הכי ברישא נמי נימא לפטור לחמו של פלוני באיזה ענין שנדב בין מן החולין בין מן המעשר אבל בעלמא אמרינן סוף מילתא נקט: אבל לא אמר תודה. אלא לחם אין כופין אותו להביא בלא תודה: ואיידי דבעא למתנא זבח דכופין אותו דלא מיתני ליה איפכא כי אמר נסכים בלא זבח דאין כופין דאדם יכול להתנדב נסכים בלא זבח. וכיון דתנא זבח בלא נסכים תנא נמי תודה בלא לחם. והוא הדין דאפי' אפכא כופין דסוף מילתא נקט: ואמאי כופין נדר ופתחו עמו. כלומר יכול לומר אני הייתי סבור שהייתי יכול להביא תודה בלא לחם ועכשיו שאיני יכול אהא פטור: ופתחו עמו. כמו פתחון פה: תפוש לשון ראשון וכיון דאמר תודה איחייב בתודה ולחמה. ב"ש אומרים נזיר אע"ג דאמר גרוגרות ודבש דאינן בנזירות כיון דאמר הריני נזיר הוי נזיר גמור: אפי' תימא ב"ה ואמאי אינו נדר ופתחו עמו באומר אילו הייתי יודע שאין נודרין בכך לא הייתי נודר אלא כך כראוי: ומאי כופין אותו דקאמר הא בעי להביא כראוי: (אין) דקא הדר ביה. דאמר הוא הואיל ולא נדרתי כהוגן איני מביא כופין אותו כיון שגלה דעתו שרצונו היה לדור כראוי: אלא לר' יוחנן קשיא ההכי ודאי נדר ופתחו עמו הוא דקאמר לא הייתי נודר כלל ואמאי כופין אמר לך הא וודאי ב"ש היא: היא ולחמה מן המעשרות יביא כן כמו שנדר. יביא לא סגיא דלא יביא כאן בתמיה קאמר. כלומר יביא מן המעשר ולא מן החולין אי מייתי מן החולין תבוא עליו ברכה: רצה יביא מן המעשר רצה לא יביא מן המעשר אלא מן החולין: אני אומר אפי' מחיטין הלקוחות במעות מעשר שני לא יביא שלא כחיטי מעשר שני אלא כחיטין הלקוחות במעות מעשר שני לשם תודה יביא: אימא טעמא דידך מהיכא קא ילפת לה התורה דיכול להביא מחיטין הלקוחות במעות מעשר שני משלמים ותודה איקרו שלמים דכתב ובשר זבח תודת שלמיו:

מסורת הש"ס

א) [כמה שנדר ליתא בכ"י], ב) נ"ל טעמא דאמר תודה אבל כו'. נ"ק, ג) [לקמן קג.], ד) [לקמן קג.] נזיר ט., ה) סיפקא היא. נ"ק, ו) סיפקא היא. נ"ק, ז) נ"ל ואמר. נ"ק, ח) נ"ל מצוה הוא לבא כו'. נ"ק, ט) נ"ל תודתו. נ"ק, י) נ"ל להביא אף מן המעשר וליהוי כו'. נ"ק, כ) נ"ל נתחרט תוך כדי דיבור ולפי כו'. נ"ק, ל) נ"ל אמר נ"ק, מ) נ"ל ב"ש אומרים נזיר אע"פ כו'. נ"ק, נ) נ"ל ומאי. נ"ק, ס) נ"ל שהיה נדר הגון. נ"ק, ע) נ"ל מחיטין הלקוחין ממעשר שני לצורך תודות. נ"ק, פ) דמביאה ממעשר שני. נ"ק, צ) לקמן קד., ק) [מלו"ל הריני נזיר], ר) [ויקרא ז], ש) נ"ל דכי אמר נ"ק, ת) מהרש"ק מ"ז, א) נ"ק מ"ז וצריך להתחיל הדיבור היא ולחמה, ב) וליתא כפירש"י שלפנינו במתני' ומיהו בגמ' משמע כפירש"י ד"ה לא סגי ע"ש [ועי' ברש"י כ"י],

* * *

תורה אור השלם

1. שְׁמֹר וְשָׁמַעְתָּ אֵת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּךָּ לְמַעַן יִיטַב לְךָ וּלְבָנֶיךָ אַחֲרֶיךָ עַד עוֹלָם כִּי תַעֲשֶׂה הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ: דברים יב כח

* * *

הגהות הב"ח

(א) גמ' טעמא דאמר תודה אבל: (ב) שם ואמאי נדר: (ג) רש"י ד"ה הכא נמי וכו' של פלוני דבתר הכי שנדר להביא מן המעשר ולהוי כחולין שנדר גרירא: (ד) ד"ה לא מתני ליה דכי וכו' אין כופין: (ה) ד"ה נדר וכו' נדרו ענין אחר כצ"ל ותיבת כ"ש נמחק: (ו) ד"ה ומאי כופין וכו' כראוי ומשני להכי כופין:

* * *

גליון הש"ס

תוס' ד"ה תודה וכו' ולא מצי מיהדר. עיין לקמן קג ע"ב תד"ה הא מני:

* * *

שיטה מקובצת

א] יביא תודה היא: ב] דאמר תודה אבל לא אמר תודה לא. וא"ת מאי פריך דלמא ה"ק אבל לא אמר תודה אלא אמר לחם בלא תודה לא אבל סיפא דאמר הרי עלי לחם סתמא לעולם אימא לך דמביא תודה ולחמה וי"ל דלמאי דמפרש לה בסמוך כב"ה ובאומר אילו הייתי יודע ניחא דכיון דאמר אילו הייתי יודע הרי הוא כאילו אמר הרי הוא עלי לחמי תודה סתמא: ג] יביא: ולא יביא: והוא ציון במתני': ד] הלקוחות ממעות וכן צ"ל לקמן: ה] ועיקר מצוה הוא לבא כו' והוא לא הביא זבח: ו] נדרו אמר בלא לחם: ז] ב"ש סברי אע"פ שאמר מין ומין שאינן בנזירות: ח] הלקוחין ממעות מעשר שני: ט] מחיטים הלקוחות ממעות מעשר שני: י] הכי נמי ואמר מהרמ"ש דהא דאמרינן בסמוך דאומר אילו הייתי יודע ניחא דהכי נמי אם אמר הרי עלי לחם בלא תודה הוי ליה לביאור דכופין: יא] יש פירוש רש"י שכתוב בהן דעל תודה מן החולין המעשר ולחמה מן החולין הוא דפריך ולא סגי דלא מייתי לחמה מן המעשר ולא נהירא דמאי פריך דאדרבה יביא משמע כמו שאמר לא דקך נראה דפריך מן התודה דמשמע יביא כמו שאמר: